

Юркевич Ю. М.,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу
Львівського національного університету імені Івана Франка

АНТИМОНОПОЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УГОД, ПОВ'ЯЗАНИХ ЗІ ЗДІЙСНЕННЯМ ОБ'ЄДНАНЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Анотація. У статті досліджено вітчизняний та європейський досвід антимонопольно-правового регулювання угод, пов'язаних зі здійсненням об'єднань юридичних осіб. За результатами дослідження обґрунтовано авторську позицію щодо вдосконалення чинного законодавства України у цій сфері.

Ключові слова: угода, юридична особа, об'єднання, злиття, приєднання, поглинання.

Постановка проблеми. Реформування правового порядку в Україні обумовлює необхідність розробки якісно нових підходів, у тому числі з питань участі у відносинах щодо захисту економічної конкуренції в процесі об'єднань юридичних осіб. У зв'язку з цим істотну роль для розвитку та удосконалення законодавства відіграє підтвердження необхідності формування сприятливих умов для належної правової охорони економічної конкуренції на законодавчому рівні шляхом надання необхідних гарантій і визнання неприпустимою діяльності, що має на меті монополізацію та недобросовісну конкуренцію. У цьому аспекті актуальним видається аналіз вітчизняного та європейського досвіду антимонопольно-правового регулювання угод, пов'язаних із здійсненням об'єднань юридичних осіб.

Аналіз останніх досліджень. Питання антимонопольно-правового регулювання угод, пов'язаних із здійсненням об'єднань юридичних осіб, досліджувались у працях багатьох вчених-науковців, зокрема А. Сердюкова, В. Смеліка, В. Коссака, В. Самойленка, В. Ряботи, В. Гвоздія, Є. Коломієць-Людвіг, О. Мережка, Ю. Хомич та багатьох інших. Незважаючи на це, дослідження цієї проблематики в умовах реформування вітчизняного законодавства досі залишається актуальним.

Постановка завдання. Метою статті є теоретичний аналіз антимонопольно-правового регулювання угод, пов'язаних із здійсненням об'єднань юридичних осіб та практики його застосування, а також обґрунтування власної позиції щодо необхідності вдосконалення правового регулювання в цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. З початку 2000-х років термін «злиття і поглинання» отримує все більш широке поширення в науковій і діловій літературі. Цей термін є дослівним перекладом поширеного в англосаксонській системі права терміна «merger and acquisition» (M&A), що означає сукупність економічних процесів укрупнення бізнесу та капіталу, а також передачі корпоративного контролю в усіх формах, включаючи покупку й обмін активами. Причому цей термін охоплює не тільки злиття і поглинання, але й інші форми реструктуризації бізнесу, такі як викуп підприємства за рахунок позикових коштів, зміна структури власності, виділення і продаж окремих бізнес-одиниць та інші корпоративні угоди, які передбачають передачу економічного контролю від одного власника до іншого [1].

Угоди про злиття і поглинання включають у себе корпоративну реструктуризацію компаній, супровід угод з продажу під-

приємств, придбання акцій, часток юридичних осіб, підготовку підприємств до публічного розміщення акцій на міжнародних і вітчизняних майданчиках. Регламент Ради Європейського Союзу (далі – ЄС) 139/2004 від 20.01.2004 р. про контроль за концентраціями між суб'єктами господарювання (Регламент ЄС про злиття) дає визначення концентрації, критерії віднесення концентрації у сферу дії цього регламенту, деталізує процедуру нотифікації, визначає повноваження комісії тощо. Так, нотифікація можлива за наявності сумнівних намірів на злиття, хоча раніше передбачалася наявність зобов'язуючої угоди [2, с. 15–16].

Право компаній ЄС в цьому аспекті складається з положень директив, серед яких особливої уваги заслуговують Третя Директива Ради 78/855/ЄС від 09.10.1978 р., що базується на пункті g частини 3 ст. 54 Договору ЄС та стосується злиття акціонерних товариств; Шоста Директива Ради 82/89/ЄС від 17.12.1982 р., що базується на пункті g частини 3 ст. 54 Договору ЄС та стосується поділу акціонерних компаній; Директива 2004/25/ЄС Європарламенту та Ради від 21.04.2004 р. про пропозиції поглинання та Директива 2005/56/ЄС Європарламенту та Ради від 26.10.2005 р. про транскордонні злиття компаній з обмеженою відповідальністю [2, с. 19–20].

Серед європейських нормативних документів, що стосуються злиття товариств, привертає увагу Директива 90/434/ЄС Ради Європейських Співтовариств «Про загальноприйнятту систему оподаткування товариств різних держав-членів при злитті, поділі, передачі активів і обміні акцій» від 23.07.1990 р., яка у ст. 2 Розділу I «Загальні положення» визначає злиття як операцію, за допомогою якої:

– одне чи більше товариств, що розпалися без ліквідації, переводять усі свої активи та зобов'язання до іншого існуючого товариства в обмін на випуск їхнім акціонерам цінних паперів, що представляють капітал цього іншого товариства, та, якщо можливо, виплату готівкою, що не перевищує 10% номінальної вартості, чи, за відсутності номінальної вартості, бухгалтерську номінальну ціну цих цінних паперів;

– два чи більше товариств, що розпалися без ліквідації, переводять усі свої активи та зобов'язання до товариства, яке вони формують, в обмін на випуск їхнім акціонерам цінних паперів, що представляють капітал цього нового товариства, та, якщо можливо, виплату готівкою, що не перевищує 10% номінальної вартості, чи, за відсутності номінальної вартості, бухгалтерську номінальну ціну цих цінних паперів;

– товариство, що розпалося без ліквідації, переводить усі свої активи та зобов'язання до товариства, яке володіє всіма цінними паперами, що представляють його капітал [3].

Досліджуючи питання злиття юридичних осіб, варто зазначити, що в праві ЄС виділяють два способи злиття:

1) об'єднання з утворенням нової компанії, під яким розуміють закриття декількох компаній без проведення офіційної ліквідації та переведення до нової компанії, яку вони організують,

всіх своїх активів і пасивів в обмін на випуск для власників акцій компанії (компаній), що передається (передаються), акцій в новій компанії;

2) об'єднання, пов'язане з поглинанням компанії, під яким розуміють закриття однієї чи більше компаній без проведення офіційної процедури ліквідації та переведення до іншої (вже існуючої) компанії всіх своїх активів і пасивів в обмін на випуск для власників акцій компанії (компаній), що передається (передаються), акцій у компанії, що здійснює їх придбання [4, с. 25].

Щодо поглинання юридичних осіб, то питання його визначення досі залишається дискусійними. Як зазначається в юридичній літературі, поняття «поглинання» прийшло в українські ринкові відносини з західного, точніше з англосаксонського, права у зв'язку з формуванням інституту приватної власності та розвитком корпоративної культури [5, с. 79].

Мету та причину зростання кількості угод щодо злиття і поглинання в Україні фахівці вбачають у необхідності підвищення конкурентоспроможності компаній, симетричної відповіді на дії конкурентів, що зрупнюються, для конкурування на міжнародному рівні; у фактичній відсутності альтернативних джерел різкого підвищення капіталізації та налаштуванні прозорого бізнесу [6].

Слід зауважити, що в багатьох європейських державах поглинання регулюються нормами, які містяться, як правило, у праві компанії, договірному праві, законодавстві про біржі, а також у правилах, що регламентують розкриття фінансової інформації. У Німеччині поглинання регулюються спеціальним законом (Wertpapiererwerbs-und Übernahmegesetz), у Швейцарії – Кодексом поглинань Швейцарії, що наслідує правову модель City Code on Takeovers and Mergers Великобританії [7, с. 97].

В. Самойленко вважає, що у випадку поглинання однією юридичною особою іншої така інша юридична особа припиняється, а всі її активи та пасиви передаються поглинаючій юридичній особі, котра стає повним (універсальним) правонаступником усіх прав та обов'язків поглиненої юридичної особи. Водночас учений звертає увагу на те, що в українському діловому обороті закріпилось західне значення «злиття і поглинання» (mergers and acquisitions), котре містить більш широке, насамперед економічне значення. Основним змістом «злиття і поглинання» в широкому смислі є встановлення корпоративного контролю над суб'єктом господарювання [8, с. 29]. На думку Є. Аксенової, поглинання з юридичної точки зору здійснювалося шляхом купівлі 100% акцій іншого товариства з можливістю збереження придбаним товариством прав юридичної особи, що принципово відрізняється від концепції реорганізації юридичної особи [9, с. 27]. У свою чергу В. Рябота, досліджуючи дану проблематику, підкреслює, що досі термін «поглинання» на рівні закону не закріплено, а закріпити поняття «поглинання» доцільно було б у Законі України «Про холдингові компанії в Україні» від 15.03.2006 р. № 3528-IV [10], у якому дати чітке визначення та врегулювати порядок утворення холдингових компаній шляхом поглинання, оскільки більшість існуючих нині холдингових компаній створюється саме у цей спосіб [11, с. 83–84].

У будь-якому випадку в разі укладення угод про злиття та поглинання такі дії можуть визнаватися концентрацією суб'єктів господарювання. В Україні, як і в Європейському союзі, США та багатьох інших країнах, передбачається одержання попереднього дозволу на концентрацію. На перший погляд, це здається парадоксальним, але саме такий підхід зводить до мінімуму ризику підприємців. Інший варіант – подальший

контроль – припускає визнання недійсними угод з антиконкурентним ефектом і поновлення первісного положення. Можливі ризики та, відповідно, втрати в такому випадку більш значні, ніж при одержанні попередньої згоди [12, с. 11]. Для прикладу: відповідно до ч. 1 ст. 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції» [13] концентрація може бути здійснена лише за умови попереднього отримання дозволу Антимонопольного комітету України (далі – АМК України) чи адміністративної колегії АМК України:

1) у випадках, передбачених ч. 2 ст. 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та іншими нормативно-правовими актами, коли сукупна вартість активів або сукупний обсяг реалізації товарів учасників концентрації з урахуванням відносин контролю за останній фінансовий рік, у тому числі за кордоном, перевищує суму, еквівалентну 12 мільйонам євро, визначену за офіційним валютним курсом, встановленим Національним банком України, що діяв у останній день фінансового року, і при цьому:

– вартість (сукупна вартість) активів або обсяг (сукупний обсяг) реалізації товарів, у тому числі за кордоном, не менш як у двох учасників концентрації з урахуванням відносин контролю перевищує суму, еквівалентну 1 мільйону євро, визначену за курсом Національного банку України, що діяв у останній день фінансового року, у кожного;

– вартість (сукупна вартість) активів або обсяг (сукупний обсяг) реалізації товарів в Україні хоча б одного учасника концентрації з урахуванням відносин контролю перевищує суму, еквівалентну 1 мільйону євро, визначену за курсом Національного банку України, що діяв у останній день фінансового року;

2) у випадках, передбачених ч. 2 ст. 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та іншими нормативно-правовими актами, незалежно від сукупної вартості активів або сукупного обсягу реалізації товарів учасників концентрації, коли частка на певному ринку товару будь-якого учасника концентрації або сукупна частка учасників концентрації з урахуванням відносин контролю перевищує 35 відсотків, і концентрація відбувається на цьому чи суміжному з ним ринку товару.

Концентрація, яка потребує дозволу відповідно до вищевказаного, забороняється до надання дозволу на її здійснення. До надання такого дозволу учасники концентрації зобов'язані утримуватися від дій, які можуть привести до обмеження конкуренції та неможливості відновлення початкового стану.

Отже, згідно з п. 18 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України № 15 від 26.12.2011 р. «Про деякі питання практики застосування конкурентного законодавства» [14] ст. 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції» встановлено випадки, у яких концентрація суб'єктів господарювання можлива лише за умови попереднього отримання дозволу Антимонопольного комітету України чи адміністративної колегії названого Комітету. Недотримання цієї умови може бути підставою як для застосування штрафу, так і для визнання недійсними правочинів, за якими відбулася така концентрація, – за позовами учасників правочинів та згідно з ст. ст. 114, 204, 215 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [15] і відповідних норм названого закону. Водночас укладення відповідно до ст. 182 Господарського кодексу України (далі – ГК України) [16] попереднього договору до отримання дозволу на конкуренцію, якщо цей дозвіл є необхідним, не вважають порушенням конкурентного законодавства, а перерахування коштів за таким договором не свідчить про набуття контролю одним суб'єктом господарювання над іншим, а підтверджує укладення основного

договору в майбутньому. Однак зі змісту укладеного договору в такому разі має вбачатися, що він є саме попереднім – зокрема, що основний договір укладатимуть тільки за умови отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання.

При цьому О. Альошин та О. Войнаровська, аналізуючи питання, пов'язані з отриманням згоди АМК України на концентрацію при здійсненні транскордонних злиттів, зазначають, що граничні показники об'єму реалізації товарів (послуг) або вартості активів учасників концентрації, перевищення яких зумовлює обов'язок учасників концентрації звертатися за дозволом АМК України, є надто заниженими. Надто низький рівень граничних критеріїв визначення концентрації, що потребує обов'язкового отримання дозволу, приводить до того, що навіть порівняно невеликі компанії, котрі не здатні більш-менш суттєво вплинути на український ринок, зобов'язані звертатися за отриманням такого дозволу, у зв'язку з чим граничні критерії повинні бути істотно збільшені [17, с. 35–36].

Загалом укладення угод по злиттю і поглинанню можна також трактувати як узгоджені дії суб'єктів господарської діяльності. Вважаємо, такі дії можуть бути дозволені, якщо їх учасники доведуть, що цим самим сприяють вдосконаленню виробництва, придбанню чи реалізації товару; техніко-технологічному, економічному розвитку; розвитку малих або середніх підприємств; оптимізації експорту чи імпорту товарів; розробленню та застосуванню уніфікованих технічних умов або стандартів на товари; раціоналізації виробництва. З іншого боку, зрозуміло, що такі угоди не повинні бути дозволені, якщо конкуренція суттєво обмежується на всьому ринку чи в значній його частині. При цьому самі узгоджені дії суб'єктів господарювання можуть бути класифіковані за різними критеріями. Так, законодавством України їх поділено на:

1) горизонтальні узгоджені дії – укладення суб'єктами господарювання угод у будь-якій формі, прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі, будь-яка інша погоджена конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання, створення суб'єкта господарювання, об'єднання, метою чи наслідком створення якого є координація конкурентної поведінки між суб'єктами господарювання, що створили зазначений суб'єкт господарювання, об'єднання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання, або вступ до такого об'єднання, коли суб'єкти господарювання, до складу яких входять учасники узгоджених дій, конкурують або можуть конкурувати між собою на одному ринку товарів;

2) вертикальні узгоджені дії – укладення суб'єктами господарювання угод у будь-якій формі, прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі, будь-яка інша погоджена конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання, створення суб'єкта господарювання, об'єднання, метою чи наслідком створення якого є координація конкурентної поведінки між суб'єктами господарювання, що створили зазначений суб'єкт господарювання, об'єднання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання, або вступ до такого об'єднання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання, коли суб'єкти господарювання, до складу яких входять учасники узгоджених дій, не конкурують і за існуючих умов не можуть конкурувати між собою на одному ринку товарів, і при цьому вони перебувають або можуть перебувати у відносинах купівлі-продажу на відповідних товарних ринках (продавець – покупець, постачальник – споживач);

3) конгломератні узгоджені дії – укладення суб'єктами господарювання угод у будь-якій формі, прийняття об'єднаннями

рішень у будь-якій формі, будь-яка інша погоджена конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання, створення суб'єкта господарювання, об'єднання, метою чи наслідком створення якого є координація конкурентної поведінки між суб'єктами господарювання, що створили зазначений суб'єкт господарювання, об'єднання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання, або вступ до такого об'єднання, коли суб'єкти господарювання, до складу яких входять учасники узгоджених дій, не конкурують і за існуючих умов не можуть конкурувати між собою на одному ринку товарів, і при цьому вони не перебувають або не можуть перебувати у відносинах купівлі-продажу на відповідних товарних ринках (продавець – покупець, постачальник – споживач);

4) змішані узгоджені дії – укладення суб'єктами господарювання угод у будь-якій формі, прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі, будь-яка інша погоджена конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання, створення суб'єкта господарювання, об'єднання, метою чи наслідком створення якого є координація конкурентної поведінки між суб'єктами господарювання, що створили зазначений суб'єкт господарювання, об'єднання, або між ними та новоствореним суб'єктом господарювання, або вступ до такого об'єднання, коли деякі суб'єкти господарювання, до складу яких входять учасники узгоджених дій, конкурують або можуть конкурувати між собою на одному ринку товарів і при цьому перебувають або можуть перебувати у відносинах купівлі-продажу на відповідних товарних ринках (продавець – покупець, постачальник – споживач), а інші суб'єкти не конкурують і за існуючих умов не можуть конкурувати між собою на одному ринку товарів, і при цьому вони не перебувають або не можуть перебувати у відносинах купівлі-продажу на відповідних товарних ринках (продавець – покупець, постачальник – споживач) [18, с. 157–158].

При цьому згідно з п. 8 Оглядового листа Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням законодавства про захист економічної конкуренції» від 11.07.2005 р. № 01-8/1222 [19], якщо рішення органу АМК України про відмову в наданні суб'єктам господарювання згоди на узгоджені дії визнано недійсним рішенням суду, яке набрало законної сили, то підстави для відповідальності за такі дії (у розумінні законодавства про захист економічної конкуренції) відсутні.

Щодо Європейського Союзу, то в його праві стосовно угод закріплено правило *de minimis*. Так, для угод не конкуруючих один з одним господарюючих суб'єктів Єврокомісія розглядає максимальну межу в 15% сукупної ринкової частки учасників у якості показника малозначності такої угоди. При цьому за правом ЄС це правило встановлюється, виходячи з сукупної частки учасників угоди на товарному ринку, який зачіпається угодою [20, с. 179–180].

Згідно з преамбулою до Третньої Директиви Ради 78/855/ЄЕС від 9.10.1978 р. на основі статті 54 (3) (g) Договору щодо злиття акціонерних товариств (далі – Третя Директива) можна визначити наступні принципи, які в контексті узгодження законодавства держав-членів застосовуються до регулювання злиття акціонерних товариств: забезпечення належного захисту інтересів учасників і третіх осіб; забезпечення належного та вчасного інформування акціонерів товариств, що беруть участь у злитті, для надання їм можливості прийняття поміркованого рішення щодо злиття; забезпечення захисту прав та інтересів кредиторів товариств, що беруть участь в злитті. Третя Дирек-

тива застосовується до акціонерних товариств. Слід зазначити, що Третя Директива стосується лише тих операцій злиття, які відбуваються на території однієї держави-члена. На рівні вторинного законодавства Європейського Союзу на сьогодні не існує нормативного визначення транскордонного злиття товариств. Третя Директива визначає два способи злиття: злиття шляхом придбання товариством одного чи більше інших товариств та злиття шляхом створення нового товариства. Оскільки ці два способи за своїми правовими наслідками для акціонерів та інших учасників такого процесу реорганізації схожі, їх правове регулювання в положеннях Директиви майже повністю ідентичне [21, с. 16–18].

Тринадцята Директива Європейського Парламенту та Ради 2004/25/ЄС від 21.04.2004 р. про поглинання (далі – Тринадцята Директива) регулює правила, які застосовуються при поглинанні товариств шляхом пропозиції купівлі акцій. Директива надала державам-членам право самим обирати інструменти, необхідні для досягнення зазначених у ній цілей. До загальних принципів, що мають застосовуватися до поглинань, зокрема, належать такі: 1) усім акціонерам акцій однакового класу товариства, що поглинається, забезпечується рівні права; 2) особам, яким надходить пропозиція про придбання їхніх акцій, має бути надано достатньо часу та інформації для прийняття важеного та поміркованого рішення стосовно прийняття чи відхилення пропозиції. Цей період має тривати від двох до десяти тижнів, щоби не зашкодити звичайній діяльності товариства; 3) виконавчий орган товариства, що поглинається, зобов'язаний діяти в інтересах товариства в цілому [21, с. 34–36].

Ю. Басін вказував, що при оцінці значення правонаступництва в умовах ринкової економіки спеціально слід зазначити його спрямованість перш за все на захист прав та інтересів кредиторів, адже вони через механізм правонаступництва зберігають свої права та можливість реалізації (захисту) їх у випадках зміни чи припинення діяльності своїх господарюючих партнерів. Обов'язки боржника та відповідальність за їх неналежне виконання переходять до його правонаступника [22, с. 143].

Аналізуючи механізми захисту інтересів кредиторів, що закріплені чинним цивільним законодавством України у процесі реорганізації варто зазначити, що вони закріплені стосовно її способів і стосуються, зокрема, злиття чи приєднання. Проте, зважаючи на відсутність чітких критеріїв визначення поняття «поглинання» у законодавстві України, такі не передбачені в разі придбання однією господарською організацією істотної (значної) частки іншої на підставі договору з можливістю збереження останньою прав юридичної особи.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, конкретизуючи деякі питання, варто зазначити, що вітчизняне законодавство наділяє відмінним правовим змістом поняття «злиття» юридичних осіб, що є процедурою припинення з правонаступництвом, та «об'єднання» юридичних осіб, котре за змістом норм ГК України може визнаватися самостійним суб'єктом права. При цьому в ході реформування законодавства України слід нормативно закріпити і поняття «поглинання» юридичних осіб, передбачивши при цьому відповідні механізми захисту інтересів кредиторів господарських організацій, що поглинаються.

Література:

- Сердюков А. Особенности трактовки понятия «слияния и поглощения» в российской бизнес-практике / А. Сердюков // Российское предпринимательство. – 2011. – № 3. – С. 32–36. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.creativeconomy.ru/articles/11722/>.
- Смелік В. Регулювання правовідносин у сфері контролю за концентраціями у законодавстві Європейського Союзу / В. Смелік, С. Старосвіт, І. Макачук ; під ред. О. Мережка. – К., 2006. – 119 с.
- Council Directive 90/434/EEC of 23 July 1990 on the common system of taxation applicable to mergers, divisions, transfers of assets and exchanges of shares concerning companies of different Member States [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31990L0434:en:HTML>.
- Щербакова Н. Правовое регулирование слияния и присоединения хозяйственных обществ: [монография] / Н. Щербакова. – Донецк : «Вебер» (Донецкое отделение), 2007. – 258 с.
- Коломієць-Людвіг Є. Поглинання як юридична категорія в господарському праві / Є. Коломієць-Людвіг // Підприємство, господарство і право. – 2010. – № 1 (169). – С. 79–83.
- Гвоздів В. Злиття і поглинання (M&A): правовий супровід або що варто знати M&A юристу / В. Гвоздів // Юридична газета. – 29.06.2006. – № 12 (72). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.yur-gazeta.com/oarticle/2428/>.
- Хомич Ю. Зарубежная практика защиты от недружественных поглощений / Ю. Хомич // Юридичний радник. – 2007. – № 4 (18). – С. 95–99.
- Самойленко В. Некоторые юридические аспекты сделок по слиянию и поглощению в Украине / В. Самойленко // Юридичний радник. – 2005. – № 4 (6). – С. 29–34.
- Аксёнова Е. Реорганизация юридических лиц по законодательству Российской Федерации: проблемы теории и практики : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / Е. Аксёнова. – М., 2006. – 162 с.
- Про холдингові компанії в Україні : Закон України від 15.03.2006 р. № 3528 // Урядовий кур'єр. – 18.04.2006. – № 73. – С. 73–74.
- Рябота В. Право вимагати викупу акцій при злитті, приєднанні та поглинанні акціонерних товариств / В. Рябота // Підприємство, господарство і право. – 2006. – № 11. – С. 83–86.
- Костусев О. Державний контроль над концентрацією суб'єктів господарювання / О. Костусев // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. – 2005. – № 4 (19). – С. 10–13.
- Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 12. – Ст. 64.
- Про деякі питання практики застосування конкурентного законодавства : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 26.11.2011 р. № 15 // Вісник господарського судочинства. – 2012. – № 1. – Ст. 9.
- Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
- Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
- Алешин О., Войнаровская О. Некоторые проблемные вопросы получения согласия АМК Украины на концентрацию при осуществлении трансграничных слияний / О. Алешин, О. Войнаровская // Юридичний радник. – 2005. – № 4. – С. 35–37.
- Коссак В., Юркевич Ю. Правовий захист економічної конкуренції : [навч. посібник] / В. Коссак, Ю. Юркевич. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 314 с.
- Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням законодавства про захист економічної конкуренції : Оглядний Лист Вищого господарського суду України від 11.07.2005 р. № 01-8/1222 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v1222600-05>.
- Алешин Д. Конкурентное право России : [учебник] / Д. Алешин, И. Артемьев, Е. Борзило и др. ; отв. ред. И. Артемьев, А. Сушкевич ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2012. – 391 с.
- Право компанії: порівняльно-правове дослідження відповідності законодавства України *acquis communautaire* Європейського Союзу / Державний департамент з питань адаптації законодавства Міністерства юстиції України. – Київ, 2009. – 82 с.
- Басин Ю. Защита интересов кредиторов при универсальном правопреемстве юридических лиц в коммерческих отношениях / Ю. Басин // Избранные труды по гражданскому праву / сост. И. Грешникова. – СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 2003. – 591 с.

Юркевич Ю. Н. Антимонопольно-правовое регулирование сделок, связанных с осуществлением объединений юридических лиц: отечественный и европейский опыт

Аннотация. В статье исследованы отечественный и европейский опыт антимонопольно-правового регулирования сделок, связанных с осуществлением объединений юридических лиц. По результатам исследования обоснованно авторскую позицию по совершенствованию действующего законодательства Украины в этой сфере.

Ключевые слова: соглашение, юридическое лицо, объединение, слияние, присоединение, поглощение.

Yurkevych Y. Antimonopoly regulation of transactions related to mergers of legal entities: domestic and European experience

Summary. In the article the domestic and European experience of antimonopoly regulation of transactions related to mergers of legal entities has been investigated. According to the survey the own opinion in improving the current legislation of Ukraine in this sphere has been motivated.

Key words: agreement, legal entity, association, merger, acquisition, takeover.